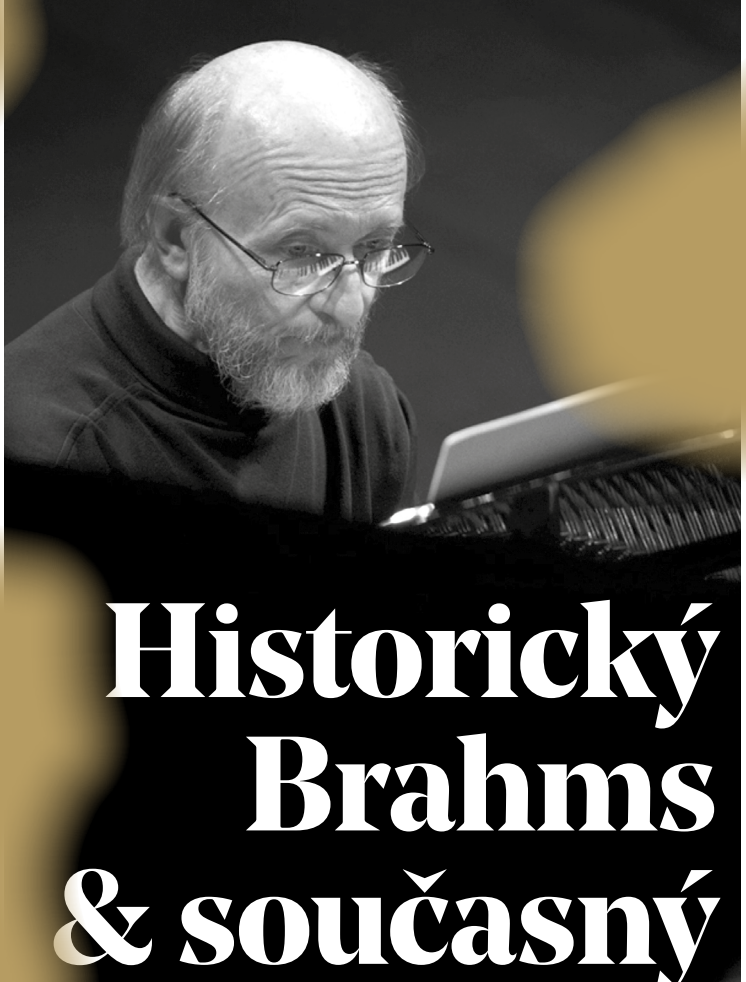

18. 10. 2023

19.00

BESEDNÍ DŮM

Historický Brahms & současný

Silvestrov

Mezinárodní hudební festival Brno / Brno International Music Festival

52. MORAVSKÝ PODZIM
52nd MORAVIAN AUTUMN

1.-22. 10. 2023

**Historický Brahms
& současný Silvestrov**

ST **18. 10. 2023** | **Besední dům** | 19:00

NE **1. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo
ZAHAJOVACÍ KONCERT
 A. P. HEINRICH Zpěv ducha divokého lesa
 BEETHOVEN Fantazie c moll
 PÄRT Credo
 SKRJABIN Prometheus (Symfonie č. 5 „Poema ohně“)
Polina Osetinskaja klavír
Slovenský filharmonický sbor
Filharmonie Brno
 dirigent **Dennis Russell Davies**
Cori O’Lan světelný design

PO **2. 10. 2023**, 19:00, Vila Tugendhat
ANTHONY PHILIP HEINRICH –
AMERICKÝ BEETHOVEN
 BEETHOVEN 32 variací na vlastní téma c moll
 A. P. HEINRICH klavírní skladby
Pavel Farský klavír, průvodní slovo

ST **4. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
KREMERATA BALTICA
 POLJOVA Poselství jednomu obyčejnému člověku
 SCHNITTKE Koncert pro klavír a smyčce
 PELĚCIS Concertino bianco
 JANČEVSKIS Lignum
 MUSTONEN Triptych
Onuté Gražinyté klavír
Kremerata Baltica

ČT **5. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
ONUTÉ GRAŽINYTÉ – KLAVÍRNÍ RECTÁL
 SKRJABIN, MESSIAEN, ČIURLIONIS, REMESA,
 BACEVIČIUS, KAPRÁLOVÁ, BACEWICZ
Onuté Gražinyté klavír

PÁ **6. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
BALADY Z GOTINSKÉHO HÁJE
 BEETHOVEN písně
 J. A. ŠTĚPÁN Schwanenlied
 V. J. TOMÁŠEK Lenora
Martina Janková soprán
Dennis Russell Davies klavír
Taťjana Medvecká recitace

SO **7. 10. 2023**, 20:00, Kryt 10-Z, Husova
REINER(KACE)
 REINER Tři písně milostné, Listopadové popěvky,
 Esther, Květovaný kůň
Aida Mujačić zpěv, klavír
 dramaturgie projektu **Pavel Straka**

NE **8. 10. 2023**, 20:00, kostel sv. Janů, Minoritská
RENESSANCE POLSKÉHO BAROKA
 ZIELEŃSKI Offerteria et communiones totius anni
Wrocław Baroque Ensemble
 dirigent **Andrzej Kosendiak**

ÚT **10. 10. 2023**, 19:30, kostel sv. Augustina,
 náměstí Míru
SMUTEK UTEK?!
 MESSIAEN Louange à l’Éternité de Jésus
 KOPELENT Karak
 JANÁČEK Pohádka, Sonáta
 SMOLKA Smutek utek
 MESSIAEN Louange à l’Immortalité de Jésus
Jiří Bárta violoncello, **Terezie Fialová** klavír

ČT **12. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
SÓLO PRO SKLENĚNOU HARMONIKU
 REJCHA Gelegenheitskantate
 CIMAROSA De terra amica
 REJCHA Abschied der Johanna d’Arc von ihrer
 Heimath
 HASSE L’Armonica
Joanna Moskowicz soprán
Christa Schöpfung skleněná harmonika
Barbara Maria Willi recitace, cembalo
Brno Rejcha Collegium 2023
Filharmonie Brno, dirigent **Jonathan Cohen**

PÁ **13. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo

TAK PRAVIL ZARATHUSTR

SCHUMANN Overture, Scherzo a Finále

BOLCOM Klavírní koncert č. 2

MOZART Maurerische Trauermusik

R. STRAUSS Also sprach Zarathustra

Emanuele Arciuli klavír

Symfonický orchestr rozhlasu MDR Lipsko

dirigent **Dennis Russell Davies**

NE **15. 10. 2023**, 21:00, Katedrála svatých Petra

a Pavla, Petrov

NEKLID ISLANDSKÉHO KLIDU

JÓHANNSSON Virđulegu forsetar

Adam Wiltzie syntezátor, elektronika

členové **Moravia Brass Band**

dirigent **Chuheï Iwasaki**

ÚT **17. 10. 2023**, 19:00, Besední dům

HLEDÁNÍ ZTRACENÉ KRÁSY

M. BRUNNER Moving Silhouettes

MARTINAITYTÉ Hledání ztracené krásy...

Trio Bohémo

ST **18. 10. 2023**, 19:00, Besední dům

HISTORICKÝ BRAHMS & SOUČASNÝ

SILVESTROV

SILVESTROV Kýčovitá hudba, Čtyři kusy, Nostalgie,

Dva kusy, Visník-1996

BRAHMS Šest kusů, Tři intermezza, Dvě rapsodie

Alexej Ljubimov klavír

NE **22. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo

ZÁVĚREČNÝ KONCERT – PARTNERSKÁ

POZNAŇ

PENDERECKI Tři kusy ve starém slohu, Adagietto,

Violový koncert

KAPRÁLOVÁ Suita rustica

SZYMANOWSKI Houslový koncert č. 2

Milan Paľa viola, housle

Poznaňská filharmonie

dirigent **Łukasz Borowicz**

NOVÝ SVĚT MORAVSKÉHO PODZIMU

ČT **19. 10. 2023**, 19:00, foyer, nádvoří a půdní

prostory Besedního domu

MEZI NEBEM A ZEMÍ

PÁ **20. 10. 2023**, 19:00, Divadlo na Orlí

LIDSKÝ HLAS

SO **21. 10. 2023**, 19:00, Besední dům

JANÁČKŮV AKADEMICKÝ ORCHESTR

DOPROVODNÝ PROGRAM

ÚT **3. 10. 2023**, 19:00, CO.LABS, Kounicova 20

PSÍ SVĚT, dětská opera

SO **7. 10. 2023**, 15:00–17:00, Besední dům

KVĚTOVANÝ KŮŇ

workshop s Aidou Mujačić

PO **9. – ÚT 10. 10. 2023**, FF MU, Arne Nováka 1

57. MEZINÁRODNÍ HUDEBNĚVĚDNÉ

KOLOKVIUM BRNO

Nové cesty opery

ÚT **10. 10. 2023**, 18:00, Klafé, Klácelova 1a

LEOŠ JANÁČEK A POZDNÍ OBROZENÍ NA

MORAVĚ

prezentace knihy Miloše Zapletala

ČT **12. 10. 2023**, 17:30, Besední dům

ANTOINE REICHA

prezentace knihy

SO **14. 10. 2023**, 21:00, Červený kostel

POSLEDNÍ POHANSKÉ OBŘADY

ÚT **17. 10. 2023**, 18:00, Besední dům

BESEDA SE SKLADATELEM

MARTINEM BRUNNEREM

VALENTIN SILVESTROV

Kýčovitá hudba / Kitsch Music | 15'

1. Allegro vivace
2. Moderato
3. Allegretto
4. Moderato
5. Allegretto

Čtyři kusy op. 2 / Four Pieces | 8'

1. Ukolébavka / Lullaby
2. Pastorále
3. Bagatela
4. Postludium

Nostalgie / Nostalgia | 5'

Dva kusy / Two Pieces, česká premiéra / Czech premiere

1. Okamžik / Moment
2. Ukolébavka / Lullaby

Visník-1996 (Zvěstovatel / The Messenger) | 10'

---

přestávka

JOHANNES BRAHMS

Šest kusů op. 118 / Six Pieces | 25'

1. Intermezzo a moll (Allegro non assai, ma molto appassionato)
2. Intermezzo A dur (Andante teneramente)
3. Balada g moll (Allegro energico)
4. Intermezzo f moll (Allegretto un poco agitato)
5. Romance F dur (Andante)
6. Intermezzo es moll (Andante, largo e mesto)

Tři intermezza op. 117 / Three Intermezzi | 17'

1. Intermezzo Es dur (Andante moderato)
2. Intermezzo b moll (Andante non troppo e con molto espressione)
3. Intermezzo cis moll (Andante con moto)

Dvě rapsodie op. 79 / Two Rhapsodies | 16'

1. Rapsodie h moll (Agitato)
2. Rapsodie g moll (Molto passionato, ma non troppo allegro)

Alexej Ljubimov klavír – moderní Steinway (Silvestrov) a historický Streicher z vídeňské restaurátorské dílny Gerta Hechera (Brahms) / piano – modern Steinway (Silvestrov) and historical Streicher from the Viennese restoration workshop of Gert Hecher (Brahms)

Alexej Ljubimov v Besedním domě, 2013

Pro špičkové představitele ruské hudební kultury, skladatele i interprety, jsou typické dvě charakteristiky. Především bývají osobití, jedineční, až autoritativní, jejich způsob zacházení s hudbou, uměním a celým životem je komplexní a provázaný. Výslednice celého jejich úsilí, a to je druhý rys, bývá mimořádně výrazná, po všech stránkách silná, často krajní. Pro klavíristu a hudebního pedagoga **Alexeje Borisoviče Ljubimova** (*1944 Moskva), který za necelý rok oslaví osmdesátku, je typická ignorance narýsovaných směrů a hranic vlastní činnosti. Tento postmoderní přístup se ovšem nejvíce jako radikální gesto, nýbrž jako přirozené paralelní plynutí po nejrůznějších cestách. Ljubimov získal špičkové vzdělání na moskevské konzervatoři (1963–1968) u dvou legend pianistické školy Heinricha Neuhausa a poté jeho žáka Lva Naumova. Soustředil se nejprve na zvláště oduševnělou, později navíc autentickou interpretaci tzv. staré hudby a stal se průkopníkem používání starých nástrojů či jejich kopií a především archaické hráčské techniky na Rusi. Založil Moskevské barokní kvarteto (1975) a Akademii staré hudby (1982). Současně se ovšem soustavně věnoval nejradiálnějším projevům světové avantgardy: v letech 1969–1975 vedl ansámbl Hudba – XX. století, díky němuž Rusové poprvé vyslechli živá provedení děl Bouleze, Stockhausena, Cage, ale i Silvestrova, Pärta, Volkonského, Schnittkeho, Denisova či Ustvolské. K důrazu na využívání historicky akurátních hudebních nástrojů dospěl sám bez kontaktu se světovým mainstreamem.

Ljubimovův projev je výrazně soustředěný a charismatický, není však extrémní v požadavcích na vnější okolnosti koncertů. Svůj klid spíše vyzařuje, nezačne hrát, dokud ztišení nedosáhne průraznosti hluku. Jeho vystupování je skromné a bez manýr celebrit, rád také hrává na malých scénách. Statická urputnost jeho projevu připomíná spíše undergroundového klávesistu se zaměřením na psychedelický rock. Vystupuje ale na hlavních světových pódiích a je vyhledáván i jako pedagog. Na moskevské konzervatoři vedl od roku 1997 fakultu „historického a současného interpretačního umění“, o rok později se stal profesorem salcburského Mozarteu. Kromě jiných labelů je od roku 2003 exkluzivním umělcem mnichovského ECM. Ve svých proslulých recitálových dramaturgiích často vede hluboké a detailní dialogy dvou zdánlivě nesouvisejících skladatelů. Dnešní večer je pro něj typický, a to včetně zvukového odstínění dvou použitých nástrojů. Díky působivému, lidsky asketickému projevu mezi dvojicí skladatelů vstupuje jako jejich posel a vytváří spolu s nimi dialog, triádu. Způsob a styl interpretace u něj má váhu filozofického sdělení.

Od roku 2003 je držitelem titulu národní umělec Ruské federace. 14. dubna 2022, sedm týdnů po vojenském přepadení Ukrajiny Ruskem, v době napětí a strachu, odehrál v moskevském domě kultury Rassvět (Úsvit, dkrassvet.space), z hlediska hudební dramaturgie elitním, svůj typický dialogický koncert, na němž spolu se sopranistkou Janou Ivanilovovou svět hudby Franze Schuberta „poměřoval“ světem skladatele **Valentina Silvestrova** (*1937 Kyjev; pravopis příjmení je zažitý, postupně ale zřejmě převládne přepis z ukrajinštiny Valentyn Sylvestrov, bez zohlednění ruštiny), vůdčí postavy

současné ukrajinské kultury, který měsíc předtím za dramatických okolností opustil Rusy pustošenou Ukrajinu a od té doby žije v Berlíně. Na youtube hojně zdokumentovaný incident, proběhnoucí paradoxně až ve druhé, schubertovské polovině večera, ovšem poté, co se úřady neúspěšně pokoušely vyprodaný koncert zrušit už během dne, má všechny atributy gogolovské satiry. Dva policisté nejprve nakráčejí na pódium a hlasitě oznámí ukončení koncertu. V sále je rušno, někteří lidé odcházejí, většina vše svými telefony filmuje, ale Ljubimov hraje dál, Schubertova impromptu znějí idylicky až naivně. Policisté odkráčejí z pódia k východu ze sálu a nevědí, co dál. Začne další impromptu, opět přicházejí stejní dva policisté, zjevně dostali nápad: hlásí, že v budově byla oznámena bomba. Hlasitě hovoří k Ljubimovovi, ten hraje dál. Zkouší to na publikum, nic. Impromptu skončí, Ljubimov sklídí hlučný aplaus. Koncert je přerušen, prý na 15 minut, než dorazí policejní psi. Ti ale dorazí až za dvě hodiny.

Valentin Silvestrov na FF MU v Brně, 2010

Silvestrov patří k početné řadě skladatelů 20. a 21. století, kteří nejprve vynikli jako protagonisté sofistikovaných kompozičních technik, aby s narůstajícím věkem postupně nacházeli kýženou hloubku sdělení jinde, mimo nekonečnou paletu hudebních efektů, ve filozofických či duchovních úvahách, kterým je hudba spíše ilustrací. Za všechny jmenujme Šostakoviče, Pärtu a Pendereckého. Silvestrov si již v 60. letech vydobyl značný respekt na Západě i v Sovětském svazu, kde se díky kontaktům na festival soudobé hudby Varšavský podzim stal vedle pobaltských autorů hlavním poslem Západu, tam zase zaujal příklonem k webernovské redukci tonality i zvuku. Dokonce sám Theodor W. Adorno ve své obdivné glose (1964) zmínil, že u Silvestrova cítí silnou potřebu vyjádřit sebe sama, zatím však bez odhodlání převzít podněty něčeho skutečně vlastního. K tomu došlo až počátkem 70. let, kdy se u něj objevuje dominance ticha, oproštěnosti a sporého výskytu jakkoli příznačných jevů. Podobně jako Schnittke přichází s nadčasovou fúzí typických projevů rozličných historických období, na rozdíl od něj však jakoby omylem, volným či náhodným vanutím ducha, nevědomí. Svě pohnutky nevysvět-

luje racionálně, jako vědomě „správný“ krok, nýbrž jako intuitivní hnutí mysli, vědomě oproštěné od veškerých efektů, jež stimulují pozornost zkušeného posluchače.

Hudba Valentina Silvestrova se od té doby na první poslech může jevit jako naivistická, slabá, jako jakési nepřilíš výbojně úvahy o slohových charakteristikách jednotlivých období hudebních dějin. Ve skutečnosti je tento jeho postup sémanticky a esteticky radikální, ne však hudebně. Snaží se dosáhnout maximálního oproštění, a to s pomocí konceptu *zvěstovatele* (*Visnik*) zprostředkovávajícího kontakt s paralelním světem, který nezná plynutí času. Dalším posunem stejným směrem by u Silvestrova mohlo být snad jen absolutní ticho, k tomu se však neodhodlal a má k tomu zřejmě dobré důvody. Ticho se jako hudební skladba objevilo už před více než 120 lety a poté opakovaně, pokaždé jako výsledek zcela odlišných záměrů, nejeriózněji a nejdůsledněji asi v podání Johna Cage (1952). Silvestrovova cesta je unikátní, snad proto po ní nechce dojít tam, kam už dospěl kdekdo. Limitní spění k tichu a vědoucí nicotě má v jeho podání svoje jedinečné kouzlo, navíc dává obrovský prostor interpretům k využití vlastních charismat a vytvoření působivých, nejednou mezních psychologických situací.

Silvestrov se v souvislosti se svojí tvorbou nevyhýbá ani v umělecké tvorbě tabuizovaným výrazům jako „slabá hudba“ nebo „kýč“, naopak s nimi pracuje se vši vážností a navíc bez ironie, na rozdíl od Schnittkeho, Satieho nebo třeba Milana Križáka. **Kýčovitá hudba** (1977) v každé ze svých pěti částí pracuje s jedním typickým idiomem romantické klavírní hudby. Příliš je nerozvádí, ale nepracuje s nimi ani repetitivně, spíše je předvádí a nasvěcuje z různých úhlů. O téměř třicet let později vznikají **Čtyři kusy** op. 2 (2006), to už jsou nejrůznější miniatury, drobnosti a bagately oblíbenou Silvestrovovou klavírní formou. Opět jako by šlo o studie (etudy!) romantických klavírních manýr, celistvých, idylických, ale vylisovaných v herbáři, detailních, suchých. O něco starší **Nostalgie** (2001) je zvukový konstrukt, překryv melodického unisona se znějícím klastrem. Permanentní pedálizace je jen minimálně protkána výměnami, přeznívání vytčených tónů je navíc i během nich nemálo, pedál má ovšem být sešpápnut vždy jen ze dvou třetin, což vnáší prvek náhody či nejistoty. Vzniká statický kontrapunkt, nehraný, znějící, stále se přesto měnící. Novinkou pro takřka všechny přítomné budou **Dva kusy** (2023) vzniknuvší letos v Berlíně, zatímco **Visnik-1996** (1996–1997) patří k Silvestrovovým klíčovým dílům. Vznikalo během nemoci a úmrtí milované manželky Larisy Bondarenko (1943–1996), muzikoložky. Je úzce spojeno s osobností existenciálního filozofa, pianisty a matematika Jakova Semjonoviče Druskina (1902–1980), jenž byl sám žákem Nikolaje Losského (1870–1965), představitele ruské religiózní filozofie a průkopníka intuitivismu ve filozofii. Druskinův *visnik*, zvěstovatel, je poslem z paralelního světa, který se od našeho liší absencí času, neplyne, existuje v kontextu věčnosti. (Českému čtenáři je mimochodem znám Jakovův bratr Michail, muzikolog a autor skvělé biografie Stravinského, 1975, česky 1981.) I rozličné mozartovské útržky jsou ve skladbě jakoby zvěčnělé, vytržené z formy a zavěšené do věčného depozitáře příkladů lidských výtvorů.

Skladatel **Johannes Brahms** (1833 Hamburk - 1897 Vídeň) je dnes jednou z hlavních stálic světových pódíí, přesto nepůsobí jako vnějškově strhující a nadšenými posluchači vyhledávaný tak jako Beethoven, Wagner nebo Mahler. Jeho dílo v sobě nese zvláštní dilema: v kontextu dneška i v kontextu hudby 19. století působí asketicky, přesto byl pro svoji dobu radikální. Oprostil se od mód-ních trendů hudebního romantismu, tolik převratných, a vycházel z toho, že vrcholný Beethoven je po formální stránce kulminační, médium hudby po něm není třeba nijak proměňovat, neboť vrcholné este-tické prožitky přicházejí právě s čistou, absolutní hudbou, bez pomoci slovně formulovaných kontextů, programů či příběhů. Jako tvůrce okázale pohrdal i operou, vystačil si s písněmi a vokálními ansámby. Přesto je „jeho“ oproštěný romantismus nosný, a to především v kontextu Vídně, kterou ovšem v 19. sto-letí postupně přestáváme chápat jako globální epicentrum hudebního vkusu.

Brahmovými nejzávažnějšími díly jsou symfonie, orchestrální skladby, koncerty a *Německé requiem*, těch však je celkem kolem desítky. Statisticky je dalece převyšuje komorní hudba a především nejrůzněj-ší miniaturní formy: sonáty, etudy, písně, sbory a klavírní skladby. Jejich porovnání se Silvestrovem přináší překvapivě nosné spojnice, v širším kontextu však i podobnost: hloubku prožitku rafinovanou po psycho-logické i intelektuální stránce, vycházející z vědomé tvůrčí askeze. Dnes nejprve zazní jeho dva poz-dní klavírní cykly, i v rámci popsaného kontextu dosti intimní, osobní, lyrické, introspektivní, bez oká-zalé virtuosity. Převažují mezi nimi intermezza, tedy mezihry mezi něčím, co je závažnější, ve skuteč-nosti ale mezi dalšími a dalšími mezihrami. Sled nálad, které jsou jen tak mimochodem. **Šest kusů** op. 118 je předposledním Brahmovým klavírním opusem, věnovaným Claře Schumannové, Brahm-sově blízké přítelkyni a citové múze. Jako nejslavnější je z cyklu uváděno druhé intermezzo a roman-ce, celek je nicméně skvěle vyvážený, s gradačními momenty v prvním a především posledním intermezzu a s baladou v úloze scherza. Vznikly během letní dovolené v Bad Ischlu, na stejném místě, kde o rok dříve vznikl předchozí opus 117, **Tři intermezza**. Ta mají ještě lyričtější charakter a jde o jakési ukolébavky. Všechny jsou psány v andante a oproštěné jsou i po technické stránce. Brahms sám dlou-ho nevěděl, do jaké formy tyto kusy zařadit, název *intermezza* nakonec znamená zařazení do při-hrádky „nevím“. Dřívější **Dvě rapsodie** (1879) jsou opět dovolenkovou kratochvílí, tentokrát z Pört-schachu. I zde se dlouze rozhodovalo o formě. Na přání adresátky věnování („Paní Alžbětě von Herzogenberg“), pianistky, skladatelky a filantropky, změnil Brahms původní obecné zařazení jako klavírní kusy i později zvažovaná *capriccia* na rapsodie. Oproti oběma předchozím cyklům se jedná o mnohem hybnější a celkově zvučnější dvojici, patřičně gradující, virtuosnější, poskytující velkolepý závěr tohoto spíše hloubavého večera. Navzdory překvapivě banálnímu zakončení – zti-šení do pianissima a dva fortissimo akordy, dominanta a tónika. Bezpochyby se jedná o Ljubimovův záměr. Zkoušku, zda dokážeme zdánlivou trivialitu po dnešku vidět v celé její kráse a velkoleposti.

Jan Špaček

The pianist and music educator **Alexei Lubimov** (born 1944), who will celebrate his 80th birthday next year, is known for taking the less-travelled route and for not accepting limits to his work. This approach does not come across as radical in effect, but as a natural, parallel progression along varied paths. Lubimov received an outstanding education from two legends of the piano, Heinrich Neuhaus and Lev Naumov, at the Moscow Conservatory (1963–1968). His performances of early music were at first spirited, and later also historically informed; he became a pioneer in Russia of playing ancient instruments and reviving archaic musical techniques. At the same time, he also played the most radical works by the world’s leading avant-garde composers.

Lubimov’s style is strongly focused and charismatic, but his performances are not showy. He appears on the world’s leading concert stages and is also a sought-after educator. Having previously been published by several labels, since 2003 he has recorded exclusively for ECM in Munich. His celebrated recitals often involve profound and detailed dialogues between seemingly unconnected composers. This evening’s concert will epitomise his approach and includes performance on two different instruments.

Valentin Silvestrov (born 1937), a leading figure of contemporary Ukrainian culture, who under dramatic circumstances left his homeland ravaged by Russians and has been living in Berlin ever since, is one of the many 20th and 21st-century composers who first excelled in developing sophisticated techniques, but in advanced age found their desired profundity of expression elsewhere, in philosophical or spiritual meditations, to which music is more of an illustration – examples include Shostakovich, Pärt and Penderecki. Speaking about his works, Silvestrov does not eschew terms that are taboos in the art world, such as “weak music” and “kitsch” – rather, he works with them with all seriousness, and without irony.

For nearly everyone present, **Two Pieces** (2023), written in Berlin, will be new, while **The Messenger** (1996–1997), ranks among Silvestrov’s key works. It was written during the illness and death of his beloved wife. The work is closely connected with the figure of the existential philosopher Yakov Druskin (1902–1980), whose *visnik* is a messenger from a parallel world that differs from ours by the absence of the flow of time; it exists in the context of eternity.

Johannes Brahms (1833–1897) is a composer whose works are frequently performed on the world’s concert stages, even though they do not seem as outwardly thrilling and sought-after by enthusiastic audiences as those of Beethoven, Wagner or Mahler. Brahms’s oeuvre entails a strange dilemma: in today’s context as well as that of 19th-century music, it comes across as ascetic, yet in its time it was radical. Brahms’s point of departure was that late Beethoven was the peak in terms of form, and that the supreme aesthetic experience is created by a pure, absolute music, without the aid of a context formulated in words.

Brahms’s most weighty works are the symphonies, orchestral pieces, concerts and the *German*

Requiem, totalling about a dozen pieces. Numerically they are far surpassed by the chamber music and especially by various miniatures: sonatas, etudes, songs, choruses and piano pieces. Their comparison with Silvestrov reveals surprising connections, and, in a broader context, also a similarity: a depth of experience, refined both psychologically and intellectually, and based on a conscious creative asceticism.

Jan Špaček, translated by Štěpán Kaňa

Vydala / Published by: Filharmonie Brno

Text / Text by: Jan Špaček

Grafický návrh / Design by: B tým s.r.o.

Grafická úprava, sazba / Typesetting by: Ingrid Králíková

Redakční uzávěrka / Information correct as of: 10. října 2023 / 10 October 2023

Filharmonie Brno, příspěvková organizace / contributory organisation

MHFB Moravský podzim / BIMF Moravian Autumn

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, Česká republika / Czech Republic

www.filharmonie-brno.cz

www.moravsky-podzim.cz

+420 539 092 839, lucie.snajdrova@filharmonie-brno.cz

manažerka festivalu / festival manager

+420 539 092 811, predprodej@filharmonie-brno.cz

prodej vstupenek / ticket office

Změna programu vyhrazena. / Programmes are subject to change.

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO FINANČNĚ PODPORUJE FILHARMONII BRNO, PŘÍSPĚVKOVOU ORGANIZACI

B | R | N | O |

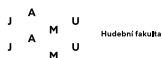
FILHARMONII BRNO A FESTIVAL FINANČNĚ PODPORUJÍ

DĚKUJEME ZA PODPORU A SPOLUPRÁCI

POZnaň*

PARTNERSKÉ HOTELY FILHARMONIE BRNO

• • •
• • •
**Filharmonie
Brno Philharmonic**

www.moravsky-podzim.cz